

รธน. มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๖ และมาตรา ๒๖๒ วรรคหนึ่ง (๑)
ร่างพระราชบัญญัติแร่ ฯ มาตรา ๘๘/๓ และมาตรา ๘๘/๗

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ บัญญัติให้ชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมมีสิทธิอนุรักษ์และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ วรรคสอง บัญญัติให้การสืบทอดย่อมได้รับความคุ้มครองตามที่กฎหมาย บัญญัติ และมาตรา ๕๖ วรรคสอง บัญญัติให้การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบ อย่างรุนแรงต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมต้องศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและให้องค์การ อิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อมให้ความเห็น

ร่างพระราชบัญญัติแร่ ฯ มาตรา ๘๘/๓ บัญญัติให้การทำเหมืองใต้ดินผ่านใต้ดินของที่ดินใดที่มีไซ ที่ว่าง หากอยู่ในระดับความลึกจากผิวดินไม่เกินหนึ่งร้อยเมตร ผู้ยื่นคำขอประทานบัตรต้องแสดงหลักฐาน ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ว่า ผู้ขอจะมีสิทธิทำเหมืองในเขตที่ดินนั้นได้ แม้บทบัญญัติดังกล่าวไม่มีสภาพบังคับ ให้ผู้ยื่นคำขอประทานบัตรต้องขออนุญาตจากเจ้าของที่ดินก่อน แต่ไม่ได้ยกเลิกแดนแห่งกรรมสิทธิ์ของเจ้าของ ที่ดินในส่วนความลึกจากผิวดินลงไปใต้ดินเกินหนึ่งร้อยเมตร เป็นเพียงจำกัดสิทธิการใช้สอยในส่วน ความลึกที่เกินหนึ่งร้อยเมตรเท่าที่เจ้าของที่ดินจะสามารถใช้สอยถือเอาประโยชน์ได้ และเป็นเรื่องจำเป็นที่รัฐ ต้องเข้าไปดูแลทรัพยากรธรรมชาติในส่วนความลึกนี้เพื่อประโยชน์สาธารณะ เป็นการจำกัดสิทธิเท่าที่จำเป็นและ ไม่กระทบกระเทือนถึงสาระสำคัญของสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน และมีได้มีข้อความที่เกี่ยวกับการสืบทอด และสิทธิของบุคคลในการสืบทอด จึงไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘

ร่างพระราชบัญญัติแร่ ฯ มาตรา ๘๘/๗ กำหนดหลักเกณฑ์ว่า ผู้ขอประทานบัตรจะต้องทำรายงาน วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและรายงานดังกล่าวต้องได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานต่าง ๆ ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม รัฐมนตรีจึงจะประมวลข้อมูลโครงการ ที่ยื่นประกอบคำขอประทานบัตรและรายงานดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายหรือระเบียบราชการ สำหรับการให้ความเห็นของผู้แทนองค์การเอกชน ด้านสิ่งแวดล้อมและผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาจัดการด้านนั้นจะต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งปัจจุบัน ยังไม่มีกฎหมายกำหนดรายละเอียดดังกล่าว และเมื่อกระบวนการรับฟังความคิดเห็นสิ้นสุดและได้รับรายงาน จากคณะกรรมการจัดการรับฟังแล้ว รัฐมนตรีจึงจะวินิจฉัยกำหนดเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ไว้ในการออก ประทานบัตรต่อไปเพื่อประโยชน์ของรัฐและประชาชนตามที่เห็นสมควรได้ ขั้นตอนการดำเนินการ ตามบทบัญญัติดังกล่าวจึงสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๖ วรรคสอง และร่างบทบัญญัติดังกล่าว กำหนดให้มีการทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของ ผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อนำไปสู่การกำหนดเงื่อนไขในประทานบัตร ไม่ว่ากระบวนการรับฟังความคิดเห็นจะเกิดใน

ขั้นตอนใด ก็เป็นการให้ชุมชนจัดการทรัพย์สินร่วมกับรัฐในการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืนแล้ว มิได้เป็นการจำกัดสิทธิของบุคคล จึงไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๕๖

ย่อโดย นายธวัชชัย จันทิ
นักวิชาการคดีรัฐธรรมนูญปฏิบัติการ

นางวรรณรัตน์ เกษมสันต์ ณ อยุธยา
ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี ๔

นางสาวณิชภา ภูมินายก
ผู้อำนวยการสำนักคดี ๒

นายมนตรี กนกวารี
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคดี รักษาการแทน
รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ตรวจจ